

EUROPAS DATU AIZSARDZĪBAS UZRAUDZĪTĀJS

Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja atzinums par priekšlikumu Padomes lēmumam par informācijas apmaiņu no krimināllietu reģistriem (COM (2004) 664 galīgā redakcija no 2004. gada 13. oktobra)

(2005/C 58/03)

EIROPAS DATU AIZSARDZĪBAS UZRAUDZĪTĀJS,

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 286. pantu;

ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartu un jo īpaši tās 8. pantu;

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 1995. gada 24. oktobra Direktīvu 95/46/EK par indivīdu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un tādu datu brīvu apriti;

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 18. decembra Regulu (EK) Nr. 45/2001 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Kopienas iestādēs un struktūrās, kā arī par tādu datu brīvu apriti, un jo īpaši tās 41. pantu,

IR PIEŅĒMIS ŠO ATZINUMU:

A. Ievads

1. Priekšlikums balstās uz Eiropas Savienības Līguma VI sadaļu (trešais pīlārs). Eiropas datu aizsardzības uzraudzītājs (EDAU) ne tikai dod padomus ierosinot tiesību aktus saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu, bet arī par priekšlikumiem trešā pīlārā. EDAU galveno uzdevumu nodrošināt personas datu apstrādi, ievērojot pamattiesības un brīvības, nevar izpildīt, ja neņem vērā tik svarīgu jomu kā trešais pīlārs. Pie šī uzdevuma pieder konsekventi gādāt par privātpersonu aizsardzību dažādās tiesiskās situācijās.

2. Komisija nav apspriedusies ar Eiropas datu aizsardzības uzraudzītāju kā to paredz Regulas (EK) Nr. 45/2001 28. panta 2. punkts. Tālāb viņš nāk klajā ar šo atzinumu pēc savas ierosmes.

B. Galvenie priekšlikuma aspekti no datu aizsardzības viedokļa.

3. Priekšlikums attiecas uz ierobežotu laiku. Tas paredz samazināt akūto informācijas apmaiņas noteikumu trūkumu, kamēr nav ieviesta jauna datu apmaiņas sistēma. Īsi sakot, tas ietver divus jaunus noteikumus:

— 3. pants paredz, ka dalībvalsts pēc savas ierosmes informē citas dalībvalstis par šo dalībvalstu pilsoņu notiesāšanu.

— 4. pants attiecas uz lūgtu informācijas apmaiņu par sodiem.

Abi noteikumi ir pārņemti no Eiropas Konvencijas par savstarpēju palīdzību krimināllietās (Eiropas Padome, 1959) un 2000. gada Konvencijas par Eiropas Savienības dalībvalstu savstarpēju palīdzību krimināllietās, kas vēl nav stājusies spēkā. Galvenais jaunais nolīguma aspekts ir tāds, ka informācijas apmaiņai būtu jānorit drīzā laikā un strukturēti. Turklāt dalībvalstis norīko centralizētu iestādi.

4. Priekšlikumu motivē steidzamība. Priekšlikuma paskaidrojuma rakstā minēti vairāki konkrēti traģiski gadījumi kā piemērs trūkumiem pašreizējos tiesību aktos. Jo īpaši, pašreizējie tiesību akti uzliek pienākumu tikai reizi gadā informēt citas dalībvalstis par sodiem, kas piespriesti par noziegumiem. Šo priekšlikumu Padome uzskata par prioritāru. Priekšlikums domāts pārejas posmam; Komisija izstrādā Eiropas krimināllietu reģistru vai, iespējams, kādu nepilnīgāku variantu: Šī priekšlikuma paskaidrojuma rakstā pieminēta datorizētas dalībvalstu informācijas apmaiņas sistēmas izveide. Komisija tuvākajos mēnešos iesniegs Balto grāmatu. Luksemburgas Padomes prezidentvalsts šo jautājumu uzskata par prioritāti.

5. Priekšlikums aptver plašu jautājumu loku. Tas neattiecas tikai uz sodiem par konkrētiem likumpārkāpumiem. Pielikumā B ir smagu likumpārkāpumu saraksts, bet tas nav strikti definēts, un dažas kategorijas ir formulētas diezgan vispārīgi (piemēram: Ceļu satiksmes noteikumi). Turklāt 1. panta b) punktā ir minēts, ka priekšlikums neattiecas tikai uz administratīvu iestāžu spriedumiem, bet arī lēmumiem. Tas nozīmē, ka priekšlikums attiecas uz plašāku jautājumu loku nekā noziedzības novēršana un apkarošana paredzētā izpratnē.

Plašākais jautājumu loks ir jāizvērtē saistībā ar būtiskām atšķirībām dalībvalstu likumos par krimināllietu reģistriem. Atšķirības pastāv attiecībā uz sodiem, kas noteikti jāfiksē krimināllietu reģistros, krimināllietu glabāšanas termiņu reģistros un trešām pusēm sniedzamo informācija no krimināllietu reģistriem, kā arī mērķiem, kādiem informāciju var sniegt. Īsi sakot, priekšlikums paredz informācijas apmaiņu un koordināciju neviendabīgā tiesiskā vidē.

6. Priekšlikumā ir pants par datu aizsardzību, kurā ir tikai noteikums par datu apmaiņas mērķu ierobežošanu saistībā ar informācijas apmaiņu par sodiem, kur veikta pēc līguma (kā minēts 4. pantā).

Datus var lūgt kriminālizmeklēšanas vajadzībām, kā arī citiem mērķiem (saskaņā ar attiecīgās lūguma iesniedzējas valsts likumiem). Lūguma saņēmēja valsts tādā gadījumā var ierobežot informācijas apmaiņu un lūgt lūguma iesniedzēju valsti informēt par informācijas izmantojumu. Priekšlikums nedod nekādas citas garantijas attiecībā uz taisnīgu attieksmi pret datu subjektu.

Pants par datu aizsardzību neattiecas uz informāciju par sodiem, kuru sniedz pēc savas ierosmes (kā paredzēts 3. pantā), no kā var secināt, ka nav ierobežoti informācijas izmantošanas mērķi.

C. Ietekmes analīze

7. Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītājs ir izanalizējis priekšlikumu par personas tiesību un brīvību aizsardzību sakara ar personas datu apstrādi. Ņemot vērā priekšlikuma būtību – tas attiecas uz ierobežotu laika posmu un tam ir vērā ņemamas, tiesa, ierobežotas sekas pašreizējā datu aizsardzības līmenī; analīze ir veikta kā ātrs pārskats.

8. Priekšlikuma ietekmes apraksts

— Ietekme uz pašreizējā līmeņa datu aizsardzību ir ierobežota, jo apmaiņa ar krimināllietu reģistros ietvertās informācijas apmaiņu jau paredz dalībvalstīm saistošs starptautisks nolīgums.

— Tomēr priekšlikums papildina pašreizējo tiesisko regulējumu tiktāl, ciktāl tas paredz tūlītēju informācijas apmaiņu, jo īpaši, paredzot ieviest centralizētu iestādi katrā dalībvalstī, un tā piemērošanas joma ir plaša (tā aptver attiecīgus likumpārkāpumus un arī administratīvu iestāžu lēmumus).

— Nav nekādas garantijas, ka krimināllietu reģistru informācijas atklāšanai vienmēr piemēro attiecīgu valstu tiesību aktos paredzētos datu aizsardzības mehānismus.

- Tas ir jo svarīgāk tāpēc, ka ar datu subjektu noziedzīgo pagātņi saistītie attiecīgie personas dati ir delikāti. Šie dati ir uzskaitīti Direktīvas 95/46/EC 8. panta 5. punktā. Kā atzīts priekšlikuma 10. apsvērumā, pārāk plaša krimināllietu reģistra informācijas izmantošana var apdraudēt notiesātās personas sociālās rehabilitācijas izredzes.

9. Par savietojamību ar pašreizējo tiesisko datu aizsardzības sistēmu

- Šis priekšlikums attiecas uz jautājumiem, kas neietilpst Direktīvas 95/46 piemērošanas jomā. Tomēr ir piemērojama Konvencija 108 un citi starptautiski Eiropas Padomes nolīgumi. Teksts jāinterpretē ņemot vērā 8. pantu Eiropas Konvencijā par cilvēktiesībām un pamatbrīvībām. Priekšlikums nedrīkst radīt situāciju, ka privātpersonai atņem ar juridisku spēku aizsargātas tiesības uz datu aizsardzību vai tās pārmērīgi ierobežo.
- Saskaņā ar EDAU šis mērķis nav sasniegts.
- Priekšlikumā nav nekādu garantiju, ka pieeja personas datiem attieksies tikai uz personām, ar konkrētām īpašībām, un tikai tiktāl, ciktāl vajadzīgs pilsoņu drošībai. Nav arī nekādu konkrētu ierobežojumu apmaināmo personas datu apstrādei un turpmākai izmantošanai.
- Turklāt datu aizsardzības mehānismi (kā paredzēts 5. pantā) neattiecas uz informāciju par sodiem, kura sniegta pēc savas ierosmes.
- Turklāt priekšlikuma B pielikums rada šaubas, vai datu subjektam ir tiesības saņemt informāciju, jo nav obligāti paredzēts attiecīgajai personai izsniegt veidlapu un vai attiecīgajai personai var izsniegt krimināllietu reģistra izrakstu.

10. Priekšlikuma kvalitāte

- Priekšlikums ir sastādīts skaidri un vienkārši, kas, no tiesību aktu kvalitātes viedokļa jau ir sasniegums (skat., piemēram, pamatnostādnes attiecībā uz Kopienų tiesību aktu izstrādes kvalitāti, OV C 73, 17.3.1999., 1. lpp).
- Tomēr tiesiskā vide nav viendabīga. Būtiskās valstu tiesību aktu atšķirības prasa Eiropas likumdevēju iejaukšanos, paredzot saskaņošanu vai vismaz precīzu koordināciju, piemēram, savstarpējas atzīšanas sistēmu ar konkrētiem ierobežojumiem, kas nodrošina datu subjektu tiesības.

11. Par vajadzību apmainīties ar informāciju no krimināllietu reģistriem un šajā sakarā ievērojamo samērību

No vienas puses,

- personu datu apmaiņas pamato vajadzība garantēt pilsoņu drošību brīvības, drošības un tiesiskuma telpā;
- priekšlikums paredz samazināt informācijas apmaiņas noteikumu akūto trūkumu līdz jaunas datu apmaiņas sistēmas ieviešanai. Tas dalībvalstīm rada juridiskus pienākumus tūlītēji apmainīties ar informācijas par krimināllietām;
- vispārēja ieinteresētība novērst un apkarot noziedzību konkrētos apstākļos un piepildoties noteiktiem priekšnosacījumiem var radīt situāciju, ka piekļuvi informācijai krimināllietu reģistros dod trešām pusēm, kas nav iesaistītas krimināllietā. Tas varētu attiekties uz (topošiem) darba devējiem, kas ir tiesīgi piekļūt krimināllietu informācijai, kura var attiekties uz darbu vai uz administratīvām iestādēm, kas vāc informāciju savām vajadzībām;

No otras puses,

- kā iepriekš norādīts, priekšlikumam ir ietekme uz datu aizsardzību, bet priekšlikumā nav visu vajadzīgo datu aizsardzības garantiju, ko paredz pašreizējā datu aizsardzības sistēma, un priekšlikumam trūkst neviendabīgā tiesiskā vidē vajadzīgās precizitātes;
- steidzamība radīt papildu juridisku instrumentu pastāv tikai attiecībā uz sodiem par konkrētiem smagiem noziegumiem (un ne par visiem B pielikumā minētajiem noziegumiem). Citādi nav pierādījumu, ka 1959. gada Eiropas Konvencijas par savstarpēju palīdzību krimināllietās nebūtu pietiekami efektīva;
- turklāt, priekšlikums paātrina informācijas apmaiņu no krimināllietu reģistriem bez rūpīga izvērtējuma, kādas sekas tas radīs datu aizsardzībai. No kā var secināt, ka priekšlikums nav samērīgs.

D. Secinājums

12. Ņemot vērā iepriekš minēto, Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītājs iesaka priekšlikumu par informācijas apmaiņu no krimināllietu reģistriem sašaurināt līdz krimināllietu reģistriem, kuros reģistrēti sodi par konkrētiem smagiem noziegumiem. Turklāt priekšlikumam būtu jāprecizē datu subjektu aizsardzības pasākumi, lai tie atbilstu pašreizējai juridiskai datu aizsardzības sistēmai. Vismaz jānodrošina, lai 5. pantu piemērotu arī uz informāciju par sodiem, kura sniegta pēc savas ierosmes, un, lai piemērotu datu aizsardzības pasākumus saskaņā ar esošajiem attiecīgās valsts likumiem.

13. Izstrādājot jauno, par Eiropas Krimināllietu reģistru dēvēto sistēmu, rūpīgi jāizvērtē, kādas sekas tā radīs datu aizsardzībā.

Briselē, 2005. gada 13. janvārī

Peter HUSTINX

Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītājs
